

Nr 5

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av motioner angående den planerade skattereformen m. m.

Yrkanden

1) de likalydande motionerna I: 221 av herr *Schött* och II: 268 av herr *Thylén* vari hemställda,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att Kungl. Maj:t vid utarbetandet av den aviserade skatteomläggningen beaktar vad i motionerna anförts angående vissa avdrags anpassning till den penningvärdeförsämring som ägt rum sedan avdragsbeloppen senast fastställdes

2) de likalydande motionerna I: 772 av herr *Bohman m. fl.* och II: 907 av herr *Holmberg m. fl.*, vari hemställda, att riksdagen

a) i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att — innan det aviserade skattepaketet föreläggs riksdagen — en expertkommitté med representanter för arbetsmarknadens parter får tillfälle att överse det inom finansdepartementet utarbetade förslaget varvid hänsyn bör tas till vad i motionerna anförts

b) anhåller om en ny utredning beträffande kapitalbeskattningen med speciellt hänsynstagande till beskattningens effekter på sparandet och enskild företagsamhet.

En planerad skattereform

Familjeskatteberedningen och kapitalskatteberedningen

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 januari 1965 tillsatte chefen för finansdepartementet en utredning med uppgift att överse familjebeskattningen och därmed sammanhängande frågor. Utredningen, som antog namnet familjeskatteberedningen, avgav i februari 1969 betänkandet »Individuell beskattning» (Stencil Fi 1969: 4 och 5).

Beredningen konstruerade olika alternativ för en renodlad eller modifierad individuell beskattning och beräknade de individuella och finansiella verkningarna därav. Sammanlagt omkring 30 olika alternativ undersöktes och av dessa redovisade beredningen utförligt tre som tillsammans skulle ge en bild av vilka typer av lösningar som stod till buds om man — under 1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1970. 7 saml. Nr 5*

förutsättning av oförändrat inkomstskatteuttag — ville gå över till individuell beskattning.

Alternativ 1 innebär en helt individuell beskattning där varje inkomsttagare beskattas för sig och enligt samma grunder. Detta innebär en avvägning av skatten för olika kategorier som i betydande grad avviker från den nu gällande. Effekterna i form av skattelättnader för vissa grupper och skärpningar för andra blir i hög grad märkbara vid ett omedelbart införande av systemet.

Beredningen har också undersökt vilka möjligheter som finns att genom modifierad individuell beskattning nå verkningar som i mindre grad avviker från de nuvarande. Dessa undersökningar har lett fram till ytterligare två alternativ.

Alternativ 2 är ett uttryck för målsättningen att man skall genomföra en helt individuell beskattning för huvuddelen av inkomsttagarna. Modifikationer har gjorts för vissa äldre familjer med låg och medelstor inkomst vilka kan tänkas ha svårt att få arbete. Det har förutsatts att man är beredd att godta en betydande schablonmässighet i övergångsreglerna och därav följande tämligen kraftiga ändringar i skatten för olika kategorier.

I alternativ 3 har beredningen inriktat sig på att med bibehållande av de väsentliga momenten i den individuella beskattningen få verkningar för de olika inkomsttagarna som närmare ansluter sig till de nuvarande. Modifikationerna har gjorts mer omfattande än i alternativ 2.

Familjeskatteberedningens förslag är efter remissbehandling föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 9 juni 1967 bemyndigades chefen för finansdepartementet att tillkalla särskilda sakkunniga med uppdrag att överse reglerna om förmögenhets- samt arvs- och gåvobeskattningen. Dessa sakkunniga, vilka antagit benämningen kapitalskatteberedningen, har i november 1969 (SOU 1969: 54) överlämnat ett första betänkande rörande kapitalbeskattningen. Betänkandet, som är avsett att läggas till grund för det förslag till omläggning av bl. a. kapitalskatterna som väntas föreläggas årets riksdag, omfattar bl. a. nya skatteskalor för förmögenhets- samt arvs- och gåvobeskattningen. De nya skalorna och därmed sammanhängande tekniska ändringar innebär skattelättnader för små och medelstora förmögenheter och för mindre arv som utgår till barn och efterlevande make men skatteskrävningar för större förmögenheter och arv. Särskilt stora blir dessa skärpningar i fråga om arv som går till andra än barn och efterlevande make.

Kapitalskatteberedningens förslag har remissbehandlats och är f. n. föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Motionerna I: 772 och II: 907

Den omläggning av skattesystemet för enskilda personer som kommer att föreläggas riksdagen kommer att få vittgående konsekvenser för flertalet skattebetalare.

Familjer med endast en inkomsttagare och med en årsinkomst överstigande 30 000 kr. kommer att få sin skattebörda ökad. En skatteomläggning som på detta sätt ensidigt riktar sig mot de familjer där hustrun valt att arbeta i hemmet eller tvingats förlägga sin arbetsinsats till hemmet därför att det inte finns annat arbete att få kan inte accepteras. Särskilt hårt kan barnfamiljerna komma att drabbas av det föreslagna systemet.

En omläggning av skattesystemet, som innebär en skärpning av den redan mycket hårda marginalskatten för sådana skattskyldiga kan inte godtas, inte heller sloandet av kommunalskatteavdraget som kommer att innebära oacceptabla skatteskräpningar för stora grupper inkomsttagare, inte minst för invånarna i högskattekommunerna.

Möjligheten att genom ändrade skalor för statsskatten kompensera den skattehöjning som borttagandet av avdragsrätten för erlagda kommunalskatter innebär är begränsad. Inte endast i de högre inkomstlägena utan även i mellaninkomstlägena får man därför räkna med en inte obetydlig skatteskräpning.

Det aviserade förslaget har inte föregåtts av någon förutsättningslös och allsidig offentlig utredning. Ännu mindre av en utredning där arbetsmarknadens parter ingått. Ej heller har dessa getts tillfälle att yttra sig över förslaget. Den mest genomgripande omläggningen av skattesystemet sedan kommunalskattelagens tillkomst år 1928 kommer således att ske helt över huvudet på medborgarna. Ett sådant förfaringsätt är ett allvarligt åsidosättande av den demokratiska beslutsprocess, som i vårt land varit den normala. Det korrekta förfaringsättet hade varit att det aviserade förslaget till skatteomläggning fått anstå till dess en expertkommitté med företrädare för arbetsmarknadens parter kunnat bereda frågan i dess helhet och ett förslag därefter blivit föremål för remissbehandling. Eftersom en sådan fullständig beredning av förslaget av tidsskäl ej kan komma till stånd bör åtminstone en sådan kommitté få tillfälle att avge yttrande över det inom finansdepartementet upprättade förslaget.

Kapitalskatteberedningens betänkande kan över huvud taget inte ligga till grund för en ny lagstiftning på kapitalskatteområdet. I direktiven till kapitalskatteberedningen framhöll finansministern »att beskattningen av förmögenheter samt av arv och gåva på lämpligt sätt borde inpassas i skattesystemet och att hänsyn därvid måste tas till hur inkomstbeskattningen utformats».

Någon sådan hänsyn har inte kunnat tas av beredningen med tanke på den förestående omläggningen av inkomstbeskattningen. Inte heller har be-

redningen avvaktat resultatet av det nyligen avslutade fastighetstaxeringsarbetet. Beredningens förslag kommer därför att innebära skatteskärpningar även för små och medelstora förmögenheter där ett fastighetsinnehav utgör den dominerande förmögenhetsdelen. Ett sådant resultat strider mot de tankegångar som kommit till uttryck i direktiven.

Självfallet borde också tillfredsställande kompletterande utredningar ha företagits av de samhällsekonomiska konsekvenserna av en omläggning av kapitalbeskattningen liksom även av effekterna på näringslivets struktur. Det förtjänar understrykas att för de mindre och medelstora företagen, bl. a. inom jordbruket, har kapitalbeskattningens utformning stor betydelse för företagens möjligheter till konsolidering och utveckling. Sådana utredningar har beredningen försummat att utföra. Redan i reservation av moderata samlingspartiets ledamot i beredningen framhölls det orimliga i ett sådant arbetssätt.

I ett högt utvecklat samhälle ställs helt naturligt stora anspråk på det allmännas resurser. Ju större dessa anspråk blir desto viktigare är kravet att skattesystemet utformas så att det inte får hämmande effekter på arbetsvilja, företagsamhet och sparande. En förändring mot ett mera rättvist skattesystem måste komma till stånd. Denna förändring får emellertid inte innebära att stora medborgargrupper får vidkännas en sänkning av sin levnadsstandard. En sådan målinriktning kan därtill få mycket svårartade störningar på arbetsmarknaden till följd.

Den direkta beskattningen skall i stället utformas så att den — byggd på skatteförmågeprincipen — befrämjar den totala resurstillväxten i samhället och därigenom möjliggör för både medborgare och stat och kommuner att få behålla en större del av sina inkomster. Endast genom en fortsatt snabb tillväxt av vår ekonomi erhåller inkomsttagarna en kontinuerligt stigande levnadsstandard samtidigt som fortsatta insatser inom t. ex. miljö- och sjukvård möjliggörs.

En fortsatt ekonomisk tillväxt förutsätter att näringslivets investeringar ökar i tillräcklig omfattning. Den genomsnittliga tillväxttakten för industriinvesteringarna åren 1961—1968 var endast 2 %. En internationellt sett låg siffra som i fortsättningen måste förbättras. För att det skall kunna ske måste sparandet stimuleras.

Vid utformningen av ett nytt skattesystem bör stor hänsyn tas till skattesystemen i andra länder.

Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp uttalade sig den 27 augusti förra året för en reformering av skattesystemet. Förslaget innefattade en förskjutning från direkt till indirekt skatt. Den statliga inkomstskatten skulle lindras och progressiviteten dämpas. Låginkomsttagare skulle helt befrias från statlig inkomstskatt och beskattningen mer än nu ta hänsyn till hur många som skulle leva på familjeinkomsten.

Vid en reformering av familjebeskattningen borde hänsyn bl. a. tas till

föräldrarnas krav att själva få ta ansvar för barnens vård, liksom till de olika förhållandena i skilda delar av landet. Ett system med väl utformade förvärvsavdrag var ett medel härför.

Barnfamiljer och pensionärer skulle kompenseras för skärpningar i konsumtionsbeskattningen. Möjligheten att genom införandet av s. k. negativ skatt ytterligare hjälpa låginkomstlagarna skulle utredas.

En ny kapitalkatteutredning bör tillsättas. Denna skall utarbeta förslag som syftar att stödja och uppmuntra sparande och enskild företagsamhet. Förslagen bör även utformas så att den alltför stora skillnaden i kapitalbeskattningen mellan Sverige och andra europeiska och nordiska stater utjämnas.

Statsmakterna bör inte lägga hinder i vägen för en folkpensionär som önskar fortsätta att förvärvsarbeta utan i stället stimulera denne därtill.

Ett borttagande av skatteplikten för folkpensionär är därför synnerligen angeläget.

Den starka restriktivitet som präglar prövningen av avdragsyrkandena för handikappade är otillfredsställande. Därtill kommer att de olika lokala laxeringsmyndigheterna fordrar olika kriterier vid prövning av de enskilda fallen, och således föreligger oenhetlig praxis.

För lågavlönade med försörjningsplikt innebär inte en befrielse av den statliga inkomstskatten en tillräcklig hjälp, även om det är ett steg i rätt riktning. Många av dessa inkomsttagare har nämligen så låg inkomst att de redan i dag betalar ingen eller knappast någon direkt statlig skatt. Vid en fortsatt övergång till indirekt beskattning kommer dessa grupper att kunna få sin ställning försämrad. Bl. a. därför är det önskvärt att utreda om ett system med s. k. negativ skatt kan erbjuda erforderliga tekniska möjligheter att ge en ytterligare hjälp.

Vid en reformering av skattesystemet måste sambandet mellan löne- och skattepolitik observeras. De höga marginalskatterna har föranlett en övervältring av direkt skatt från löntagare till arbetsgivare och slutligen till konsumenterna. Resultatet har blivit å ena sidan mycket stora nominella skillnader mellan högavlönade och lågavlönade och å andra sidan ett högt kostnadsläge för stat och kommuner och för svenska företag.

Detta samband mellan skatter och löner måste erkännas och skattepolitiken utformas därefter.

En anpassning av skatteavdragen till penningvärdeförsämringen

Gällande rätt

Enligt 25 § 3 mom. kommunalskattelagen (KL) får vid schablonberäkning av inkomst från egnahemsvillor och fastigheter, tillhöriga bostadsför-

eningar, bostadsaktiebolag och allmännyttiga bostadsföretag avdrag göras för ränta på lånat kapital som nedlagts i fastigheten och för tomträtts- eller liknande avgäld. Sådan ägare av schablonfastighet som är fysisk person eller oskift dödsbo äger härutöver rätt till ett extra avdrag om 200 kr., förutsatt att fysisk person eller delägare i dödsboet blivit mantalsskriven på fastigheten antingen för året näst före taxeringsåret eller för taxeringsåret.

Schablonavdraget får aldrig överstiga schablonintäktens belopp. Avdraget tillkom 1957 och har tillämpats fr.o.m. 1958 års taxering. Dess ursprungliga syfte var att förebygga förhöjning av den statliga inkomstskatten med anledning av de väntade höjningarna av taxeringsvärdena vid 1957 års allmänna fastighetstaxering.

En skattskyldig, som haft intäkt av tjänst enligt 33 § 2 mom. KL anses ha haft kostnader för tjänsteintäktens förvärvande till ett belopp av minst 100 kr. Detta avdrag medges således även om kostnaderna understigit 100 kr. eller om den skattskyldige inte haft några kostnader alls. Avdraget har tillkommit i syfte att förenkla deklara-tions- och taxeringsförfarandet.

Enligt 35 § 3 mom. KL skall vinst vid försäljning av aktier och andra värdepapper liksom av lös egendom över huvud taget, som avyttras inom fem år från förvärvet, beskattas enligt en fallande skala. Vid försäljning under de två första åren beskattas hela vinsten, medan vid försäljning under de återstående tre åren den skattepliktiga vinsten reduceras med 25 procent per år till 75, 50 resp. 25 procent av bruttot.

Vinst vid försäljning av vissa värdepapper drabbas av realisationsvinstskatt, oberoende av den tid värdepapperen innehafts. Detta gäller bl. a. aktie, andel i aktiefond, fondandel eller teckningsrätt till aktie eller andel i ekonomisk förening eller handelsbolag eller liknande rättighet, dock inte aktie eller andel i bostadsaktiebolag eller bostadsförening. Vinsten beräknas i detta fall i allmänhet efter schablon till 10 procent av försäljningspriset efter avdrag för kostnaderna för försäljningen. Denna schablonregel gäller inte vid omflyttning av organisationsaktier inom en koncern. Kungl. Maj:t äger vidare rätt att medge dispens helt eller delvis från den schablonmässiga vinstbeskattningen, om denna kan antas hindra från allmän synpunkt önskvärd strukturrationalisering. Om den skattskyldige kan göra sannolikt, att försäljningen skett utan vinst eller med vinst, som inte överstigit 5 procent av försäljningspriset, skall schablonbeskattning inte heller ske.

Från den schablonmässigt beräknade realisationsvinsten äger skattskyldig åtnjuta avdrag med 500 kr. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levit tillsammans med andra maken, får avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 500 kr. Avdraget får dock aldrig överstiga sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst.

Schablonavdraget om 500 kr. har tillkommit främst för att begränsa de

fall då undersökning av vinstens storlek kan bli aktuell när det gäller försäljning av teckningsrätter, fondandelar o. d.

De skattefria bottenbeloppen i förvärvskällan kapital utgjorde ursprungligen 100 kr. för ogifta och 200 kr. för makar gemensamt. 1957 höjdes avdraget till 300 kr. resp. 600 kr. och 1961 — med tillämpning fr. o. m. 1962 års taxering — till 400 kr. resp. 800 kr. Bestämmelserna, vilka återfinns i 39 § 3 mom. KL, har tillkommit för att stimulera sparandet.

Maximigränsen för det sociala försäkringsavdraget (46 § 2 mom. KL) uppgick ursprungligen till 200 kr. för samtliga skattskyldiga. 1950 höjdes denna gräns till 400 kr. för makar. 1955 skedde en ytterligare höjning till 300 kr. för ensamstående och till 600 kr. för makar och ogifta med barn samt 1961 en höjning till 400 kr. resp. 800 kr.

Genom 1963 års lagstiftning omkonstruerades — med tillämpning fr. o. m. 1964 års taxering — försäkringsavdraget så, att avdrag numera medges dels för obligatorisk sjukförsäkringsavgift med debiterat belopp, dock lägst 150 kr. för ogifta och 300 kr. för makar, dels för under beskattningsåret erlagda avgifter och premier för liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringar, dock med viss maximering. För att frivilliga avgifter och premier skulle inrymmas i avdraget i samma utsträckning som tidigare, bestämdes maximibeloppet till 250 kr. för ensamstående och 500 kr. för makar och ogifta med barn.

Enligt 32 § 3 mom. KL skall som intäkt av tjänst inte upptas förmån av mindre värde som utgått i annat än pengar, förutsatt att förmånen kan antas inte vara avsedd att utgöra direkt vederlag för utfört arbete. I anvisningarna till detta författningsrum lämnas några exempel på förmåner som avses. Där nämns rabatter vid inköp av varor i arbetsgivarens rörelse, förfriskningar som utan ersättning tillhandahålls i samband med arbetet, måltider som genom arbetsgivarens försorg erhålls till ett lägre pris än i öppna marknaden och tjänstebostad för vilken hyran bestäms obetydligt lägre än i orten gällande hyrespris.

Mot denna begränsning av skatteplikten svarar den i 37 § 1 mom. taxeringsförordningen (TF) intagna bestämmelsen att arbetsgivare inte behöver lämna kontrolluppgift på förmåner som utgått i annat än pengar om det som mottagaren sammanlagt åtnjutit efter avdrag för vederlag uppenbarligen haft ett värde inte överstigande 400 kr. för helt år.

Enligt sistnämnda författningsrum föreligger i vissa fall inte heller uppgiftsskyldighet i fråga om ersättning för resa i tjänsten, för representationsersättning eller för traktamentsersättning. För rese- och representationsersättning behöver sålunda kontrolluppgift inte lämnas om ersättningen i fråga motsvarar gjorda utlägg som sammanlagt inte överstiger 500 kr. Motsvarande gäller i fråga om traktamentsersättning som sammanlagt inte överstiger 500 kr. eller inte avser mer än 24 dagar för år räknat.

Frågans tidigare behandling

Bevillningsutskottet avstyrkte vid 1969 års riksdag i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 57 bifall till yrkanden av samma innebörd som de vilka framstälts i motionerna I: 221 och II: 268. Som motivering härför framhöll utskottet bl. a. att en generell uppräknings — även en mindre betydande sådan — kunde antas komma att medföra ett icke oväsentligt skattebortfall för såväl staten som kommunerna och att en sådan uppräknings till följd av progressiviteten vid den statliga beskattningen skulle komma att gynna inkomsttagare med större inkomster, medan den för inkomsttagare i lägre inkomstskikt kunde beräknas bli av begränsad betydelse. Dessutom var enligt utskottets uppfattning en generell höjning av schablonavdragen ägnad att försvåra genomförandet av en definitiv källskatt.

Motionerna I: 221 och II: 268

Kommunalskattelagen innehåller bestämmelser om avdrag vilka berör det stora flertalet skattskyldiga. Gemensamt för dessa avdrag är att de genom den fortgående penningvärdeförsämringen starkt minskat i betydelse för den skattskyldige.

Egnahemsägare som är mantalsskriven på sin fastighet är berättigad till ett extra avdrag på 200 kr. från inkomst av fastigheten.

Från inkomst av kapital äger fysisk person åtnjuta ett extra avdrag med 400 kr. För makar gemensamt är beloppet 800 kr.

För premier och avgifter avseende vissa frivilliga försäkringar medges avdrag med högst 250 kr. för ensamstående och 500 kr. för makar.

De av riksdagen antagna reglerna för aktievinstbeskattning innehåller bestämmelser om ett särskilt avdrag om högst 500 kr. vid försäljning av aktier som innehafts mer än 5 år.

Dessa avdragsbestämmelser har tillkommit i avsikt att främja det frivilliga sparandet. Bristen på kapital, som i så hög grad kännetecknar dagens samhälle, gör det angeläget att de sparstimulerande åtgärdernas effekt inte minskar utan i stället ökar. Beträffande det särskilda avdraget vid aktieförsäljning bör även i detta fall dubbelt så högt avdrag medges för makar som för ensamstående.

Skattskyldig som haft inkomst som skall deklarerats under förvärvskälan tjänst skall anses ha haft omkostnader till ett belopp av minst 100 kr.

Skattskyldig är vidare inte skyldig att såsom inkomst av tjänst deklarerat sina »mindre» naturaförmåner. Riksskattenämnden utfärdar närmare anvisningar härför. Värdet av dessa förmåner får, för att skattefrihet skall föreligga, inte överstiga 400 kr. Beloppets storlek sammanhänger med bestämmelserna i 37 § TF att arbetsgivare i kontrolluppgifter till ledning för de anställdas taxering inte skall medta förmåner av detta slag, om värdet därav inte överstigit 400 kr. (Det bör påpekas att samma undantagsregel från uppgiftsskyldighet avser högst 500 kr. beträffande vardera ersättning

för resekostnadsutlägg, representationsersättning och traktamentsersättning.)

Vad beträffar beloppsgränsen på 400 kr. för dessa naturaförmåner har den varit oförändrad alltsedan bestämmelsens införande. På grund av penningvärdeförsämringen medför detta att det varje år inträffar att anställda får betala skatt för förmåner som året innan varit befriade från skatt. Helt naturligt verkar detta irriterande.

Det syns angeläget att nu berörda avdragsregler i kommunalskattelagen skyndsamt blir föremål för en översyn i syfte att anpassa dem till den penningvärdeförändring som ägt rum sedan de nuvarande avdragsbeloppens storlek fastställdes. Detta kan lämpligen beaktas i samband med utarbetandet av den aviserade skatteomläggningen.

Utskottet

I årets finansplan har chefen för finansdepartementet aviserat att han för vårriksdagen ämnar framlägga förslag till reformering av skattesystemet för fysiska personer. De yrkanden som framställs i de förevarande motionerna vill motionärerna ha beaktade i samband med att denna reform utarbetas. Yrkandet i motionerna I: 221 och II: 268 avser en uppräknig av vissa schablonavdrag i kommunalskattelagen. Motionärerna menar att alla dessa avdrag genom den fortgående penningvärdeförsämringen starkt minskat i betydelse för de skattskyldiga och att avdragen bör anpassas till den penningvärdeförändring som ägt rum sedan de nuvarande avdragsbeloppens storlek fastställdes. Motionärerna förordar också uppräknig av den värdegräns om 400 kr. som gäller i fråga om arbetsgivares skyldighet att uppge förmåner vilka i inkomstkällan tjänst utgått i annat än pengar. Motionärerna i motionerna I: 772 och II: 907 anser att en expertkommitté med representanter för arbetsmarknadens parter bör få tillfälle överse det kommande förslaget innan detta föreläggs riksdagen. De begär dessutom en ny utredning av kapitalbeskattningen, därvid särskild hänsyn bör tas till denna beskattnings effekter på sparande och enskild företagsamhet. Motionärerna anför till stöd för sina yrkanden att den aviserade skattereformen inte föregåtts av någon förutsättningslös och allsidig offentlig utredning. Kapitalskatteberedningens förslag kan enligt motionärernas mening inte läggas till grund för lagstiftning, eftersom det utformats med utgångspunkt från ett oförändrat inkomstskatteuttag och utan tillräckligt hänsynstagande till resultatet av 1970 års allmänna fastighetstaxering.

De propositioner som väntas till vårriksdagen har föregåtts av livliga skattedebatter och ett omfattande utredningsarbete inom familje- och kapitalskatteberedningarna, vilkas förslag i sedvanlig ordning remissbehandlats. Resultatet härav utgör det väsentliga underlaget för de propositioner som inom kort kommer att föreläggas riksdagen.

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att en skattereform kommer till stånd så snart som möjligt. Önskemålet om en särskild expertkommitté med uppgift att granska de väntade förslagen kan enligt utskottets bedömning knappast tillgodoses utan att reformen uppskjuts.

Utskottet finner det naturligt att riksdagens ställningstagande till en planerad skattereform och dess detaljer anstår till dess Kungl. Maj:ts förslag föreligger. Först då kan det eventuella behovet av kompletterande eller nya utredningar bedömas och ställning tas till frågan i vad mån det kan anses motiverat att räkna upp något av schablonavdragen i kommunal-skattelagen.

Utskottet anser sig således inte kunna tillstyrka bifall till motionerna.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår

1) motionerna I: 221 och II: 268

2) motionerna I: 772 och II: 907.

Stockholm den 17 februari 1970

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande

från f ö r s t a kammaren: herrar John Ericsson (s), Tistad (fp), Wärnberg* (s), Yngve Nilsson (m), Tage Johansson* (s), Wirmark* (s), Levin (fp), Gösta Jacobsson (m), Stadling (s) och Johan Olsson* (cp); samt

från a n d r a kammaren: herrar Magnusson i Borås (m), Brandt (s), Engkvist (s), fru Holmqvist (s), herr Vigelsbo (cp), fru Nettelbrandt (fp), herrar Kristenson (s), Carlstein (s), Nyström (s) och Eriksson i Bäckmora* (cp).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservationer

1) av herrar *Yngve Nilsson* (m), *Gösta Jacobsson* (m) och *Magnusson* i Borås (m) vilka

dels anfört följande:

Såsom påpekas i motionerna I: 772 och II: 907 har det aviserade förslaget inte föregåtts av någon förutsättningslös och allsidig offentlig utredning. Inte heller har några organisationer och sammanslutningar getts tillfälle att yttra sig över det inom departementet upprättade förslaget. Ett sådant förfaringsätt har annars hört till det normala även beträffande betydligt

mindre genomgripande förändringar. Enligt vår mening är den förestående omläggningen av skattesystemet av en sådan art att förslaget borde ha remissbehandlats. Att så inte skett uppfattar vi som ett allvarligt åsidosättande av den demokratiska beslutsprocessen såsom vi även påpekat i motionerna. Finansministern har emellertid undan för undan gett en viss kontur åt skatteförslaget.

I vår reservation till bevillningsutskottets betänkande nr 50 år 1969 betonade vi att en grundläggande princip i det svenska samhället är att familjen utgör grunden för samhällets fortbestånd och de ungas fostran. Vi anser nu liksom då att hänsyn till detta förhållande måste tas vid utformningen av skattepolitiken. Vid en reformering av familjebeskattningen måste därför föräldrarnas krav att själva få ta ansvar för barnens vård beaktas. En skatteomläggning som ensidigt riktar sig mot de familjer där hustrun valt att arbeta i hemmet eller tvingats förlägga sin arbetsplats till hemmet därför att det inte finns annat arbete att få kan vi ej acceptera.

Den omläggning av skattesystemet som aviserats innebär uppenbarligen en ytterligare skärpning av den redan alltför hårda marginalskatten i mellaninkomstlägena. En sådan skärpning finner vi synnerligen skadlig inte bara för penningvärdet och familjens levnadsvillkor utan även för skattemoral och arbetsvilja. Detsamma gäller sloandet av kommunalskatteavdraget som kommer att innebära extra skattebördor för stora grupper inkomstagare och för en stor del av invånarna i högskattekommunerna såsom redovisats i motion II: 106 till årets riksdag.

I likhet med vad vi tidigare år yrkat bör en skattereform innefatta en förskjutning från direkt till indirekt skatt så att den direkta skatten kan sänkas för såväl gifta som ensamstående.

Enligt vår uppfattning kan kapitalbeskattningsberedningens betänkande över huvud taget inte bli föremål för lagstiftning. Den synnerligen starka remisskritiken visar med önskvärd tydlighet hur illa genomtänkt och på vilka lösa grunder beredningens majoritet byggt sitt förslag. Kompletterande utredningar av de samhällsekonomiska konsekvenserna av en omläggning av kapitalbeskattningen bör företas. En ny kapitalbeskattningsberedning bör således tillsättas.

dels ansett att utskottet under punkten 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna I: 772 och II: 907 i skrivelse till Kungl. Maj:t

a) hemställer att, innan Kungl. Maj:t tar slutlig ställning till reformförslaget, en expertkommitté med representanter för arbetsmarknadens parter ges tillfälle överse förslaget och att hänsyn tas till vad i motionerna anförts

b) anhåller om en ny utredning beträffande kapitalbeskattningen med speciellt hänsynstagande till beskattningsens effekter på sparande och enskild företagsamhet.

2) av herrar *Yngve Nilsson* (m), *Gösta Jacobsson* (m) och *Magnusson* i *Borås* (m) vilka — under återopande av innehållet i motionerna I: 221 och II: 268 — ansett att utskottet under punkten 1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna I: 221 och II: 268 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär, att Kungl. Maj:t vid utarbetandet av den aviserade skatteomläggningen beaktar vad i motionerna anförts angående vissa avdrags anpassning till den penningvärdeförsämring som ägt rum sedan avdragsbeloppen senast fastställdes.

Särskilt yttrande

av herrar *Tistad* (fp), *Levin* (fp), *Johan Olsson* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp), herrar *Vigelsbo* (cp) och *Eriksson* i *Bäckmora* (cp):

De konkreta yrkanden som aktualiserats i motionerna har klart samband med den föreläande skatteomläggningen. En reform av den omfattning som nu aviserats på skatteområdet har enligt tidigare hävdvunnen praxis alltid föregåtts av en parlamentarisk utredning och efterföljande remissbehandling. Ett sådant tillvägagångssätt har varit en styrka när det gällt att allsidigt belysa föreslagna reformåtgärder. Det nu av regeringen tillämpade förfarandet avviker från denna praxis. Därigenom har möjligheterna i varje fall för oppositionspartierna att bedöma de kommande förslagen avsevärt försämrats. De knapphändiga upplysningar som lämnats i fråga om vad den nya reformen kommer att innebära ger vid handen att de väntade förslagen berör ett betydligt vidare fält av skatteområdet än vad kapital- och familjeskatteberedningarna enligt sina direktiv haft att utreda. De resultat dessa utredningar redovisat liksom den efterföljande remissbehandlingen av utredningsförslagen utgör därför enligt vår uppfattning inte tillräckligt underlag för en så radikal förändring av skattesystemet som nu kommer att ske.

Vi anser således att förslagen borde ha remissbehandlats innan proposition framläggs. Att så inte skett uppfattar vi som ett allvarligt åsidosättande av hittills tillämpade demokratiska beslutsmetoder.